

Effektrapport – Sveriges Stadsmissioner 2018

Riksföreningen Sveriges Stadsmissioner. Org.nr: 802439-9704. Juridisk form: Ideell förening

Om Sveriges Stadsmissioner

Riksföreningen Sveriges Stadsmissioner (RSS) arbetar för människor som lever i utsatthet och utanförskap i Sverige, och består av de lokala stadsmissionerna i Eskilstuna, Göteborg, Kalmar, Linköping, Skåne, Stockholm, Uppsala, Västerås och Örebro. RSS stödjer social hjälpverksamhet i Sverige genom ekonomiska bidrag och opinionsbildning.

RSS' medlemsorganisationer, de lokala stadsmissionerna, anpassar verksamheten utifrån de behov som finns i deras respektive region - både akuta och långsiktiga. Utgångspunkten är att det går att förändra livssituationen för alla som har hamnat utanför, och vår viktigaste uppgift är att hjälpa människor att bygga upp en tro på sin egen förmåga och återta makten över sina liv.

Vad vill er organisation uppnå? (nytta/förändring, för vem)

Stadsmissionerna veckar tillsammans *mot* ökat utanförskap och ohälsa och *för* ökad inkludering och egenmakt, för människor i socioekonomisk utsatthet i Sverige.

De människor som Stadsmissionen möter är kvinnor och män i hemlöshet, missbruk eller psykisk ohälsa. Det är ung och barnfamiljer, fattigpensionärer, EU-medborgare och nyanlända. Många gånger är det människor som "faller mellan stolarna" – som behöver och har rätt till hjälp från kommun och landsting, men där välfärdssystemet brister.

Förändringen som uppnås beror på i vilken situation människan vi möter befinner sig i. För den som lever på gatan och mår fysiskt och psykiskt dåligt handlar Stadsmissionens verksamhet om mat, värme, vila och dusch om överlevnad – utan Stadsmissionen (eller liknande verksamhet) skulle de ha en ännu sämre hälsa, både fysisk och psykisk. Mat, värme och gemenskap är också ett sätt att bygga en gemenskap som i sig bidrar till en bättre hälsa. I detta steg är alltså *bättre hälsa* ett delmål.

Gemenskapen som fortsätter att byggas med aktiviteter, föredrag och gemensamma måltider, är också en ingång för personalen för att bygga förtroende och en relation med deltagarna. Den som lever i hemlöshet eller på annat sätt står utanför och inte fått det stöd och den hjälp hen behöver, känner ofta misstro till myndigheter och andra. Gemenskapen och personalens förtroendeskapande förhållningssätt är grunden för en tillitsfull relation och för att kunna motivera deltagarna till att delta i ett arbete som handlar om att förändra sin situation. I detta steg är alltså en *tillitsfull relation* respektive *motivation* delmål.

Inte alla befinner sig i en sådan extrem utsatthet att ovan aktiviteter är nödvändiga för att kunna hjälpa och stödja. En del kommer till Stadsmissionen, redan från start redo att ta emot den hjälp som finns för att komma ut ur den utsatta situationen.

När deltagaren är redo startar ett förändringsarbete. Samtal hålls med Stadsmissionens personal såsom socionomer, diakoner, juridisk rådgivare, ekonomisk rådgivare, samtalsterapeut – det beror helt enkelt på behoven hos deltagaren och lokala förutsättningar. Det är deltagaren som bestämmer målet för sin förändringsresa och vägleds av personalen. Detta i sig skapar känsla av *egenmakt*.

Under hela tiden pågår ett motivationsstärkande och relationsbyggande arbete, samtidigt som man försöker lösa de konkreta problemen som deltagaren vill ha hjälp med. Forskning visar att relationen eller "alliansen" mellan deltagare och personal är nyckeln till framgång i ett förändringsarbete där deltagaren är i stor utsatthet. Där så är möjligt har deltagaren en kontaktperson som följer hen hela vägen, även om olika professioner och insatser krävs på vägen i förändringsresan. Exempel på detta är Bostadförst-metodiken och liknande metoder prövas nu i de sociala företagen som på vissa håll erbjuder inkludering på arbetsplatser för att komma ut ur den utsatta situationen. *Motivation* och *en tillitsfull relation* är avgörande faktorer för att förändringsresan ska lyckas.¹

I Sverige har vi ett socialt välfärdssystem som ska trygga tillvaron. Stadsmissionen hjälper deltagaren att förstå sina rättigheter, att förstå samhällssystemet och vilka vägar som finns att ta, och att vara en stödjande hand på vägen. Både som ett medmänskligt stöd och rent praktiskt att följa med till olika insatser, såsom vård, tandläkare, myndigheter el dyl. Och i vissa fall med egen verksamhet, som boenden av olika slag, arbetsträning, terapisaamtal m.m. Det är när individen börjar sin förändringsresa som känslor, svårigheter och problem dyker upp. Då finns Stadsmissionens personal där som den stödjande och vägledande handen, för att förstå, vägleda vidare – lugnt, stabilt, i tillit och ständigt vidare motiverande. *Kunskap om sina rättigheter och vägen till dem* är en viktig del i detta.

För att en person ska må bra och fungera i samhället behövs insatser som rent konkret handlar om att²:

- Säkerställa en tillräcklig ekonomi
- Arbete, utbildning eller sysselsättning
- Bostad
- Hälsa
- Socialt stöd/nätverk
- Medborgerlig kompetens, bl.a. kunskap om sina rättigheter och vägen till dem
- Trygghet

Det går också att sammanfatta ovan enligt följande: För att nå det övergripande gemensamma målet "mot ökat utanförskap och ohälsa och för inkludering och egenmakt" behöver deltagaren:

- Få sina sociala rättigheter/materiella behov uppfyllda (dvs tillräcklig levnadsstandard, mat, kläder, bostad, hälsovård, socialt stöd, skydd)
- Makten att styra över sina egna liv (egenmakt) och
- Social inkludering

I vilket organisatoriskt sammanhang verkar er organisation?

Riksföreningen Sveriges Stadsmissioner är en nationell medlemsorganisation för de lokala stadsmissionerna i Eskilstuna, Göteborg, Kalmar, Linköping, Skåne, Stockholm, Umeå, Uppsala, Västerås och Örebro. De insatser och verksamheter som sker genomförs av medarbetarna inom en eller flera Stadsmissioner enskilt eller tillsammans.

¹ Journal of Brief Therapy, 2003:1, p 3-12.

² Social rapport 2010, Socialstyrelsen

Stadsmissionerna samverkar lokalt med olika aktörer beroende på lokala förutsättningar och behov. Riksföreningen samverkar nationellt med andra civilsamhällesaktörer, särskilt i påverkansarbetet.

Vilka strategier har ni för att uppnå era mål?

- Samhällspåverkan (för att förebygga, lindra och förändra)
- Förebyggande (människor som lever på marginalen stöds genom basstöd, rådgivning, vägledning, gratis aktiviteter)
- Akut basstöd/humanitärt stöd (människor som mår riktigt dåligt, missbrukar och/eller inte har någonting får mat för dagen, värme, hygien)
- Långsiktigt förändringsarbete (människor som är i hemlöshet, långvarig arbetslöshet, psykisk ohälsa får hjälp att hitta vägen ut ur den utsatta situationen)

Det är i de lokala stadsmissionerna som all social verksamhet sker – öppen mötesplats för akut stöd, basbehov och rådgivning kring sociala rättigheter; arbetsintegration i de sociala företagen (secondhand, kafé och restaurang el dyl); olika boendelösningar m.m.

Riksföreningen Sveriges Stadsmissioner är plattform för samverkan mellan de lokala stadsmissionerna och här sker därmed nationellt påverkansarbete (i nära samverkan med de lokala stadsmissionerna), nationell insamling (i nära samverkan med de lokala stadsmissionerna), metodutveckling (genomförs i de lokala stadsmissionerna) samt övrig gemensam strategisk utveckling.

Vilken kapacitet och vilket kunnande har ni för att uppnå ert mål? (interna o externa resurser)

Samtliga stadsmissioner tillsammans har cirka 1000 personer anställda och ännu fler volontärer. Varje stadsmission har en lokal styrelse och ledningsgrupp som säkerställer kvaliteten i verksamheten lokalt. Personalen är välutbildad inom relevanta yrken, bland annat socionomer och diakoner, med Stadsmissionens värdegrund i ryggen. Stadsmissionen en gedigen kompetens och metodkunnande i socialt arbete och humanitärt biståndsarbete i Sverige från sju olika regioner/städer, med en samlad historia på över 160 år³.

Riksföreningen Sveriges Stadsmissioner har ett kansli på 4 personer som bistår med samordning, gemensamt påverkans- och insamlingsarbete samt stödjer metodutveckling och strategisk utveckling.

Riksföreningen styrs och leds av en styrelse bestående av direktorerna för samtliga stadsmissioner som är medlemmar i Riksföreningen samt suppleant på chefsnivå. Det gör att Riksföreningen på riktigt är förankrad i verksamheten och utgör en samverkansplattform för stadsmissionerna utifrån lokala behov och förutsättningar. På styrelsenivå arbetar olika utskott som tar ledningsansvaret för olika strategiska nyckelområden.

Hur vet ni om er organisation gör framsteg? (kvalitativ och kvantitativa nyckeltal, indikatorer osv)

Varje stadsmission följer upp och utvärderar sitt eget arbete. Under kommande år kommer samordning av detta ske med gemensamma metoder för uppföljning och effektmätning.

³ Stockholms Stadsmission, 1853-2013 <http://www.stadsmissionen.se/Omoss/Nyheter/Stockholms-Stadsmission-160-ar-5/>

De metoder som används är väl etablerade, evidensbaserade metoder inom välmående, hälsorelaterade livskvalitet, missbruk, våldsutsatthet och samhörighet. Varje stadsmission för kontinuerlig statistik som används i regelbunden kvalitetsuppföljning.

Varje stadsmission gör årsplaner utifrån sina respektive verksamhetsplaner, som är styrdokument för respektive stadsmissions ledningsgrupper. Stadsmissionernas enhets- och områdeschefer gör uppföljning regelbundet för årsplanerna, vilka revideras årligen.

Dessa olika processer ger tillsammans en bas för lärande och utveckling. De individuella stadsmissionerna strävar kontinuerligt efter upptakt, avstämning och utvärdering av sitt arbete. Det finns även system för brukarmedverkan, avvikelser och tillbud samt klagomålsrutin.

Riksföreningen Sveriges Stadsmissioners styrelse gör varje år en uppföljning och utvärdering av organisationens arbete. Några av punkterna som avhandlas under årets styrelsemöten är:

- Genomgång av riskanalys och riskhanteringsplan
- Uppföljning och utvärdering av förmedlade medel
- Genomgång av långsiktiga inriktningsfrågor och andra strategifrågor
- Utvärdering av styrelsens arbete. Utvärderingen omfattar såväl ordförande som ledamöters funktion samt arbetsfördelning och andra angelägna beslut.

Vad har ni åstadkommit så här långt? (utfall i förhållande till långsiktiga mål)

Vårt arbete under 2018

Merparten av Riksföreningen Sveriges Stadsmissioners arbete handlar om att stödja medlemmarnas sociala arbete i Sverige. Detta sker främst genom insamling och fördelning av insamlade medel men även genom nätverk, kunskapsutveckling, medlemskap i nationella och internationella organisationer med mera.

Stödja social hjälpverksamhet och humanitärt bistånd i Sverige

Under 2018 kunde Sveriges Stadsmissioner fördela 23,2 miljoner kronor i bidrag till de lokala stadsmissionernas verksamheter eller projekt. Varje stadsmission ansöker årligen om bidrag från Riksföreningen till lokala verksamheter eller projekt och dessa följs upp årligen. De insamlade medlen kommer främst från Postkodlotteriet men också från privatpersoner och företag.

Opinionsbildning och påverkan

Arbetet med opinionsbildning har fortsatt att utvecklas, och inför valet med start i Almedalen genomfördes kampanjen

"Borttappade röster", som visade på hemlöshetsproblematiken utifrån att det inte finns någon brevlåda att skicka röstkortet till. Kampanjen samlade in 404 signaturer för att lyfta hemlöshetsfrågan, en namnlista som lämnades till Demokratiminister Alice Bah Kuhnke.

Precis som tidigare år lanserades Fattigdomsrapporten på Fattigdomsdagen den 17 oktober, baserad på material från forskarna på Ersta Sköndal Bräcke Högskola. Frågan debatterades och uppmärksammades i media.

Rundabordssamtal genomfördes i Almedalen i frågorna hemlöshet, fattigdom och flyktingfrågan. Debattartiklar har skrivits i frågorna samt även om EU-medborgare i utsatthet, till viss del i samverkan med andra organisationer.

Samverkan socialt arbete

Forskningssamarbete

Ersta Sköndal Bräcke högskola leder ett gemensamt forskningsprojekt som syftar till att lyfta fram den fattigdom som stadsmissionerna möter i Sverige idag och till att vidareutveckla stadsmissionernas förståelse av och arbete med människor i ekonomisk utsatthet. Med hjälp av en gemensamt framtagen modell för datainsamling sker nu mätningar vid tre tillfällen varje år. Det är nu tydligt att stadsmissionernas erfarenheter visar en annan bild av läget vad gäller ekonomisk utsatthet än den offentliga statistiken. Resultaten har använts i samband med Internationella Fattigdomsdagen. Projektet är finansierat av Postkodlotteriets icke-öronmärkta stöd.

Specialprojekt Äldres existentiella och psykiska hälsa

Projektet syftar till att bryta ensamhet och motverka psykisk ohälsa för ålderspensionärer (över 61 år) genom att synliggöra äldre och utveckla, pröva och sprida samtals grupper. Ulla Petersson, universitetslektor vid Linneuniversitetet har utvecklat metoden

"Livsberättargrupper" och följer projektet med en forskningsstudie som presenteras i maj 2019. Under 2018 har 3 gruppleddar-utbildningar genomförts med 43 personer, sammanlagt har nu 82 gruppleddare utbildats inom projektet. Under året har 23 samtalsgrupper hållits vilket innebär att sammanlagt 35 grupper med 209 deltagare genomförts inom projektet. Projektet sker i samarbete med den ideella föreningen Mind och S:t Lukasstiftelsen och finansieras av PostkodLotteriets specialprojektmedel.

Specialprojekt Utrota Hemlösheten med Bostad först

Projektet verkar för att metoden Bostad Först ska användas i hemlöshetsarbetet runtom i landet. Under året har den europeiska handboken för Bostad först översatts, hemsida och digital plattform för Bostad Först i Sverige lanserats. Ett samarbete med Lunds universitet och Socialhögskolan har etablerats där löpande utbyte sker kring forskning och kommunikation. Pilotutbildningar har genomförts som har fått stor respons och positiva utvärderingar. En snabbguide till bostadspolitiken för att ge stöd i påverkan lokalt i sin kommun är framtagen. Möten har skett med kommuner, myndigheter, m.fl., i vissa fall tillsammans med de lokala stadsmissionerna. Projektet finansieras av medel från PostkodLotteriets specialprojektsfond.

Specialprojekt Skyddat boende med barnperspektiv

I juni 2018 påbörjades ett treårigt projekt i samarbete med Bris som syftar till att ta fram metoder för att starta och driva skyddade boenden med barnrättsperspektiv. Under hösten har det varit uppstartsfas med iordningställande av lokaler, kartläggning av kunskap kring barnens situation på skyddat boende, inventera kompetensutvecklingsbehov, och börja arbeta ut material och metoder utifrån ett barnrättsperspektiv på nuvarande skyddat boende. Effekt- och utvärderingsrutiner har börjat ta form och vissa mätningar påbörjats. Projektet sker i samarbete med Bris och finansieras av PostkodLotteriets specialprojektmedel.

Specialprojekt Matsvinn

Projektet syftar till att minska livsmedelssvinnet och dess negativa miljöpåverkan samt att bidra till förbättrad hälsa och/eller ekonomi för människor som lever i utsatthet. I projektgruppen ingår representanter från alla stadsmissioner och projektgruppsträffarna fokuserar på att sprida kunskap och metoder runt säker livsmedelshantering, konceptualisering av distributionsmodeller samt

donatorer och lokala samarbeten med donatorer. Under 2018 spreds information om projektet både internt och externt; till lokala stadsmissioner och livsmedelsbranschen och finansiärer. Kontakt har knutits med forskare vid Stockholms universitet för vidareutveckling av enkäter för mätning av effekt för deltagare. Sambandscentralens utformning är under utveckling i projektet. Detta görs genom att titta på nordiska och europeiska modeller och i dialog med livsmedelsbranschen. Projektet finansieras av Postkod.Lotteriets specialprojektmedel.

Arbetsgruppen Hemlöshet

Arbetsgruppens uppdrag är att bevaka hemlöshetsfrågor generellt, bistå med omvärldsanalys, för att se till att RSS har en samlad bild av och uppdaterade kunskaper om hemlöshetsfrågor, såväl nationellt som internationellt. Utifrån förändringar i strategidokumentet förändras arbetsgruppens roll och hemlöshetsarbetsgruppen avslutas som arbetsgrupp men fortsätter som referensgrupp till Specialprojekt Bostad först.

Arbetsgruppen Second hand

Syftet med samarbete kring secondhand är att på en alltmer konkurrensutsatt marknad öka stadsmissionernas Second hands konkurrenskraft och lönsamhet lokalt och därigenom öka möjligheterna med arbetsträning och sysselsättning för människor långt från arbetsmarknaden samt öka återbruk och minska avfall. Under året har utbyte av verksamhetsnära frågor emellan deltagarna i arbetsgruppen gett direkt förbättring och utveckling av verksamhet. Gruppen har också kunnat bidra till projektet Bostad först med kunskap, frågeställningar och perspektiv som gav projektet en bra start. Pilot rörande digital försäljning av Remake initierades under året.